

OCHRANA VODNÍCH ZDROJŮ

JUDr. Ilona Jančářová, Ph.D.
2008

PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY

**Z.č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění
č.....181/2008 Sb.**

- právní povaha vod
- využití a ochrana povrchových vod a podzemních vod
- zřizování, ochrana a bezpečnost vodních děl
- ochrana proti povodním

PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY

**Z.č. 258/2000Sb., o ochraně veřejného
zdraví, ve znění novel**

- Kvalita pitné vody
- Kvalita vody ve veřejných koupalištích, bazénech, saunách apod.

PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY

Z.č. 164/2001 Sb., lázeňský zákon, ve znění novel

- zdroje minerálních vod
- přírodní lázně a balneoterapeutická místa

PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY

Z.č. 274/2001Sb., o vodovodech a kanalizacích

- zásobování obyvatelstva pitnou vodou
- odvádění odpadní vody
- nepřímé vypouštění odpadních vod

PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY

Z.č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění č. 309/2008 Sb.

Z.č. 305/2000 Sb., o povodích

Směrnice 2000/60/ES ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky a další prameny komunitárního práva

CÍL PRÁVNÍ REGULACE

- Ochrana vnitrozemských vod
- Regulace jejich užívání
- Udržování a zlepšování kvality povrchových a podzemních vod
- Redukce nepříznivých efektů záplav a sucha
- Ochrana a zajištění bezpečnosti vodních děl

Druhy vod

Povrchové
vody

Podzemní
vody

Minerální vody
Přírodní léčivé vody
Odpadní vody
Důlní vody

Povrchové vody

Vodní toky - významné vodní toky
- drobné vodní toky

Ostatní

PRÁVNÍ POVAHA VOD

Povrchové a podzemní vody jsou "res nullius"

ZPŮSOBY UŽÍVÁNÍ VOD

Vzdouvání vod pomocí vodních děl
Využití energetického potenciálu vod
Plavba a plavení dřeva
Odběr k různým účelům
Vypouštění odpadních vod
Chov ryb a vodní drůbeže a další

ZPŮSOBY ZNEČIŠŤOVÁNÍ VOD

- Vypouštění odpadních vod
- Nakládání se závadnými látkami
- Průmyslové a jiné havárie

NÁSTROJE PRÁVNÍ ÚPRAVY

- Administrativní nástroje
- Limity znečištění a znečišťování
- Územní ochrana
- Povinnosti osob
- Monitoring, oznamování, evidence
- Koncepční nástroje

NÁSTROJE PRÁVNÍ ÚPRAVY

- Autorizace
- Ekonomické nástroje
- Sankce
- Organizační zabezpečení péče o vody

Územní ochrana

- Chráněné oblasti přirozené akumulace vod
- Území chráněná pro akumulaci povrchových vod
- Ochranná pásma vodních zdrojů
- Zranitelné oblasti
- Citlivé oblasti
- Rybné oblasti
- Oblasti ke koupání osob

Specifický režim a požadavky

CHOPAV

Zákazy přímo ze zákona, ale v rozsahu stanoveném nařízením vlády

Výjimky povoluje MŽP po předchozím souhlasu vlády

Území chráněná pro akumulaci povrchových vod

Plochy morfologicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod pro snížení nepříznivých účinků povodní a sucha

V těchto územích lze měnit dosavadní využití, umísťovat stavby a provádět další činnosti pouze v případě, že neznemožní nebo podstatně neztíží jejich budoucí využití pro akumulaci povrchových vod.

Ochranná pásma vodních zdrojů

K ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti zdrojů podzemních nebo povrchových vod využívaných nebo využitelných pro zásobování pitnou vodou

- u vodních toků
- u vodárenských nádrží
- u zdrojů podzemní vody
- další individuální případy

Ochranná pásma vodních zdrojů

Ochranná pásma:

- na návrh
- z vlastního podnětu vodoprávního úřadu

I. stupně
II. stupně

Ochranná pásma vodních zdrojů

V rozhodnutí o zřízení nebo změně ochranného pásma vodního zdroje vodoprávní úřad po projednání s dotčenými orgány státní správy stanoví:

- které činnosti poškozující nebo ohrožující vydatnost, jakost nebo zdravotní nezávadnost vodního zdroje nelze v tomto pásmu provádět,
- jaká technická opatření je třeba v ochranném pásmu provést,
- způsob a dobu omezení užívání pozemků a staveb v tomto pásmu ležících.

Za prokázané omezení užívání pozemků a staveb v ochranných pásmech vodních zdrojů náleží vlastníkům těchto pozemků a staveb náhrada.

Náklady na technické úpravy – subjekty oprávněné k odběru

Citlivé oblasti

Citlivé oblasti jsou vodní útvary povrchových vod:

a) v nichž dochází nebo v blízké budoucnosti může dojít v důsledku vysoké koncentrace živin k nežádoucímu stavu jakosti vod,

b) které jsou využívány nebo se předpokládá jejich využití jako zdroje pitné vody, v níž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l, nebo

c) u nichž je z hlediska zájmů chráněných tímto zákonem nutný vyšší stupeň čištění odpadních vod.

Citlivé oblasti vymezila vláda nařízením č. 61/2003 Sb. ve znění novel jako všechny vody na území ČR

Zranitelné oblasti

Zranitelné oblasti jsou území, kde se vyskytují
a) povrchové nebo podzemní vody, zejména
využívané nebo určené jako zdroje pitné vody, v
nichž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50
mg/l nebo mohou této hodnoty dosáhnout, nebo

b) povrchové vody, u nichž v důsledku vysoké
koncentrace dusičnanů ze zemědělských zdrojů
dochází nebo může dojít k nežádoucímu zhoršení
jakosti vody.

- Stanoveny nařízením vlády č. 103/2003 Sb., ve znění
novel

Rybné oblasti

Povrchové vody, vhodné pro život a
reprodukcí původních druhů ryb a dalších
vodních živočichů.

Vody - lososové
- kaprové

- stanoveny nařízením vlády č. 71/2003 Sb.,
ve znění novel

Povrchové vody využívané ke koupání

Povrchové vody využívané ke koupání osob pro vyhovující jakost
vody, které obvykle používá ke koupání větší počet osob.

- stanovilo je MZd ve spolupráci s MŽP vyhláškou č. 159/2003 Sb.,
ve znění novel

- koupání v nich je povoleno, pokud jakost vody odpovídá
požadavkům na ochranu zdraví stanoveným zvláštním právním
předpisem

- v případě zhoršené jakosti vody ke koupání uloží nebo přijme
vodoprávní úřad k nápravě tohoto stavu odpovídající opatření po
projednání s orgány ochrany veřejného zdraví a správcem povodí.

Limity znečištění a znečišťování

- Ukazatele vyjadřující stav vody ve vodním toku
- Ukazatele a hodnoty přípustného znečištění povrchových vod
- Ukazatele a přípustné hodnoty znečištění odpadních vod
- ukazatele a hodnoty přípustného znečištění odpadních vod pro citlivé oblasti a pro vypouštění odpadních vod do povrchových vod ovlivňujících kvalitu vody v citlivých oblastech,
- ukazatele a hodnoty přípustného znečištění pro zdroje povrchových vod, které jsou využívány nebo u kterých se předpokládá jejich využití jako zdroje pitné vody,
- ukazatele a hodnoty přípustného znečištění povrchových vod, které jsou vhodné pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů,
- ukazatele a hodnoty přípustného znečištění povrchových vod, které jsou využívány ke koupání osob,

- Stanoveny nařízením vlády č. 61/2003 Sb., ve znění novel

Administrativní nástroje

Povolení
Souhlasy
Vyjádření
Opatření k nápravě

Bez povolení a souhlasu:
Obecné nakládání s povrchovými vodami
Užívání povrchových vod k plavbě

- Možnost omezení

Administrativní nástroje

Povolení:

- 1. k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami**
- 2. k některým činnostem (§ 14)**
- 3. k vodním dílům**
- 4. k vypouštění odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečné látky do kanalizace**

- výjimky z povolení

Administrativní nástroje

Souhlas -

ke stavbám, zařízením nebo činnostem, k nimž není třeba povolení podle tohoto zákona, které však mohou ovlivnit vodní poměry.

závaznost souhlasu v řízení o povolení stavby, terénních úprav nebo o těžbě nerostů

Vyjádření -

každý, kdo hodlá umístit, provést, změnit nebo odstranit stavbu nebo zařízení a nebo provádět jiné činnosti, pokud takový záměr může ovlivnit vodní poměry, energetický potenciál, jakost nebo množství povrchových nebo podzemních vod, má právo, aby po dostatečném doložení záměru obdržel vyjádření vodoprávního úřadu, zda je tento záměr z hlediska zájmů chráněných podle tohoto zákona možný, popřípadě za jakých podmínek.

Opatření k nápravě

Vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí uloží podle potřeby opatření k nápravě:

- nabyvateli majetku získaného privatizací, který není původcem závadného stavu, ale k jehož majetku takto získanému je závadný stav vázán, za podmínky:
 - a) nabyvatel tohoto majetku jej získal s vědomím ekologické zátěže a byla s ním o tom uzavřena zvláštní smlouva nebo
 - b) byla mu poskytnuta sleva z kupní ceny z důvodu závadného stavu, jenž je předmětem opatření k nápravě.

- nelze-li opatření k nápravě uložit tomu, kdo porušil povinnost k ochraně povrchových nebo podzemních vod nebo nabyvateli privatizovaného majetku a hrozí-li závažné ohrožení nebo znečištění povrchových nebo podzemních vod, zabezpečí nezbytná opatření k nápravě příslušný vodoprávní úřad z vlastního podnětu nebo z podnětu České inspekce životního prostředí. K tomuto účelu zřizuje kraj v rámci svého rozpočtu zvláštní účet ročně doplňovaný do výše 10 000 000 Kč.

Povinnosti osob

Obecné povinnosti při nakládání s vodami (§ 5)

Povinnosti při nakládání se závadnými látkami

Povinnosti při havárii

Povinnosti při správě vodního toku

Povinnosti vlastníků koryt

Povinnosti při povodních

Monitoring, oznamování, evidence

- Zjišťování množství a jakosti povrchových a podzemních vod
- Sledování, měření a evidence znečištění odpadních vod a jejich objemu
- Evidence v rámci informačního systému Mze
- Evidence v rámci informačního systému MŽP
- Vodoprávní evidence (evidence rozhodnutí vodoprávních úřadů a evidence nemovitostí)

Koncepční nástroje

**Plán hlavních povodí ČR
plány oblastí povodí
programy opatření**

Autorizace

- Zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod (§ 21/4)
- Provozování informačních systémů
- Rozbory ke zjištění koncentrace znečišťujících látek v odpadních vodách
- Kontrola správnosti sledování znečištění odpadních vod
- Kontrola správnosti sledování a měření objemu vypouštěných odpadních vod

Ekonomické nástroje

- Poplatek za odebrané množství podzemní vody
- Poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových – možnost odkladu placení a prominutí poplatku
- Poplatek za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních
- Platba k úhradě správy vodních toků a správy povodí (za odběr povrchové vody z vodního toku)
- Úhrada výdajů na opatření ve veřejném zájmu (§ 102)

VZTAHY ODPOVĚDNOSTI

Správně právní odpovědnost:

Za jiný správní delikt – pokuta

**opatření k nápravě
zastavení výroby
odejmutí povolení**

Za přešupek – z.č. 200/1990 Sb. v posl.z.

**§ 34 – přešupky na úseku
vodního hospodářství**

VZTAHY ODPOVĚDNOSTI

Občanskoprávní odpovědnost

Za škodu způsobenou provozní činností (§
29 VZ – speciální odpovědnost za ztrátu
podzemní vody)

V jiných případech ztráty podzemní vody §
420 OZ

Občanskoprávní odpovědnost

- Odpovědnost správců vodních toků a jiných subjektů za škodu způsobenou při výkonu oprávnění (§ 49/4, 51, 60)
- Odpovědnost za škody způsobené zanedbáním povinné péče o stavby nebo zařízení v korytech vodních toků (§ 52/2)
- Odpovědnost za majetkovou újmu v důsledku činnosti nebo opatření za povodně (§87)

VZTAHY ODPOVĚDNOSTI

Trestně právní odpovědnost:

- Ohrožení a poškození životního prostředí (§§ 181a, 181b)
- Obecné ohrožení (§§ 179, 180)
- Poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšných zařízení (§§ 182, 184)

Odpovědnost za ekologickou újmu (z.č. 167/2008 Sb.)

ORGANIZAČNÍ ZABEZPEČENÍ

Správa povodí
Správa vodních toků
Státní správa

Správa povodí

Správou povodí se rozumí:

- správa významných vodních toků (§ 47 odst. 4),
- některé činnosti spojené se zjišťováním a hodnocením stavu povrchových a podzemních vod v dané oblasti povodí,
- další činnosti, které vykonávají správci povodí podle tohoto zákona.

Správou povodí vykonávají správci povodí.

Správa vodních toků

- Správa vodních toků - významných
- drobných
- Obsahem správy je péče o vodní tok
- Povinnosti a oprávnění správců

STÁTNÍ SPRÁVA

Vodoprávní úřady:

- a) obecní úřady,
- b) újezdní úřady (na území vojenských újezdů)
- c) obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- d) krajské úřady,
- e) ministerstva jako ústřední vodoprávní úřad (Mze a MŽP)

Česká inspekce životního prostředí

STÁTNÍ SPRÁVA

Ministerstvo životního prostředí

- vrchní vodoprávní dozor
- ústřední orgán státní správy ve vymezených věcech

Ministerstvo zemědělství

- ústřední orgán státní správy obecně
- vrchní vodoprávní dozor

Ministerstvo zdravotnictví, hygienická služba (KHS)

Ministerstvo dopravy

STÁTNÍ SPRÁVA

Vodoprávní úřady:

- obecní úřady,
- újezdní úřady (na území vojenských újezdů)
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- krajské úřady,
- ministerstva jako ústřední vodoprávní úřad (Mze a MŽP)

Česká inspekce životního prostředí
